

Správa o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
Prijímateľ:	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Názov projektu:	Inovujeme a vzdelávame pre prax
Kód ITMS projektu:	312011Z527
Názov pedagogického klubu:	14d Klub učiteľov PrG
Dátum stretnutia pedagogického klubu	02.11.2021
Miesto stretnutia pedagogického klubu	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Meno koordinátora pedagogického klubu	Ing. Emília Priputenová
Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	https://iavpp.spsbj.sk

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE:

Hlavná téma stretnutia: Metakognícia. Formy a metódy.

Krátka anotácia: Členovia klubu prírodovednej gramotnosti diskutovali k dôležitej téme metakognícia. Riešili a vymieňali si svoje skúsenosti k tejto téme s prihliadnutím na formy a metódy, ktoré uplatňujú a môžu efektívnejšie uplatniť vo vyučovaní.

Kľúčové slová: metakognícia, metódy a formy, čitateľské stratégie, práca s textom, učebné typy, myšlienkové procesy, poznávacie procesy, psychické procesy, pozornosť, sebareflexia a autoregulácia žiaka.

HLAVNÉ BODY, TÉMY STRETNUTIA, ZHRNUTIE PRIEBEHU STRETNUTIA:

Téma stretnutia: Metakognícia. Formy a metódy.

1. Otvorenie porady.

Členovia klubu sa stretli a diskutovali na tému metakognície, vymieňali si praktické skúsenosti a riešili konkrétne situácie, ktoré vo vyučovacom procese nastávajú. Tieto riešenia si navzájom porovnávali.

2. Jedna z definícií **metakognície** hovorí: „sú to **myšlienkové procesy**, ktoré sa vzťahujú na vlastné **poznávacie procesy**.“ Na tomto stretnutí sa členovia zhodli, že žiaci by mali mať zo základnej školy skúsenosti v rozvíjaní metakognitívnych procesov. Mali by vedieť čítať s porozumením a mať osvojenú techniku čítania na určitom vývojovom stupni. Na strednej škole by si žiaci mali túto techniku čítania zdokonaľovať, vedieť postup zdokonaľiť. Žiaci všetky ročníky prechádzajú poznáním a ich metakognícia má najvýraznejší vplyv na ich vzdelávanie. Žiak, ktorý pozná vhodný **štýl vlastného učenia** sa a jeho učiteľ rešpektuje jeho potreby, je na dobrej ceste v poznávaní svojho poznávania, učenia. Učiteľia prírodovedného klubu porovnávali metódy na diagnostikovanie učebných typov žiakov, ktoré potom nasmerujú učiteľov k výberu vhodných **foriem a metód** pri učení a pri rozvoji metakognície žiakov. Členovia klubu diskutovali a rozoberali jednotlivé metódy a formy na efektívne čítanie a porozumenie textu. Zhodli sa v tom, že použitím vhodných metakognitívnych **čitateľských stratégií** vo vyučovacom procese napomáhajú žiakovi analyzovať, získavať, využiť a zapamätať si potrebné informácie. Žiaka treba zoznámiť s niekoľkými stratégiami, aby si ich mohol vyskúšať a nájsť takú, ktorá mu najlepšie vyhovuje.

Stratégie majú možnosť voliť učiteľia v rámci poznávania a spracovania poznatkov žiakmi. Dnes je veľká škála nových efektívnych **metakognitívnych stratégií**, ktoré možno uplatniť do vyučovacieho procesu: pojmové mapy /mind mapping/, **čítacie stratégie** ako sú modelovanie, SQ3R, PLAN (Predict, Locate, Add, and Note), KWL (What you Know – what you Want to know – what you Learned), RAP (Read, Ask, Paraphrase), REAP (Read, Encode, Annotate, Ponder), čitateľská stratégia porovnaj – rozlíš, čitateľská stratégia 3 – 2 – 1,... Tieto metakognitívne stratégie sú použité na to, aby zabezpečili, že cieľ, ktorý žiak sleduje, bude ním bude aj dosiahnutý (napr. žiak si sám overuje svoje vlastné porozumenie textu).

Členovia klubu sa zhodli, že ďalším aspektom, ktorý ovplyvňuje metakogníciu žiaka je pozornosť. Podľa výskumov je 16.ročný žiak schopný vnímať a udržať pozornosť 32 minút. To ale všetci žiaci nedokážu. Preto je dôležité voliť v triede vhodné metódy a formy vo vyučovaní, ktoré by pozitívnemu rozvoju metakognície napomohli. U žiakov diagnostikovaných so špecifickými poruchami učenia /s dys-/preto treba mať v testoch otázky vopred pripravené /napr. otázka -odpoveď/, nenáročné na čas, intervaly hodnotenia jednotlivých vedomostí a zručností sú v kratších časových úsekoch a zachovávať postupnosť úloh od najľahších po najťažšie.

Potom následne by mala prebehnúť u žiakov sebareflexia. Žiak má nadobudnuté poznatky pri metakognícii aplikovať na svoju prácu počas vyučovania. A to slovné alebo písomne, vedieť poznatky k vyjadriť v jednoduchých bodoch danej témy.

3. V rámci diskusie prebehla výmena názorov medzi členmi klubu k publikácií:

- Metakognitívne stratégie a rozvíjajúce sa procesy učenia sa žiakov, Daniela Heldová, Nadežda Kašiarová, Alena Tomengová a kol., 2011.

4. Záver:

Upriamanie pozornosti učiteľov na využitie **metakognície** – schopnosti poznávať svoj proces poznávania v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov je azda najpotrebnejšia v budovaní kompetencií potrebných na sebarealizáciu žiaka. Je dôležité nazačiatku štúdia zistiť aký učebný štýl žiak preferuje, resp. trieda. To uľahčí spracovávanie informácií a poznatkov žiakom a urýchľuje učebný proces. Zároveň uľahčuje interakciu medzi učiteľom a žiakom.

Zavádzanie nových efektívnych metakognitívnych stratégií do vyučovacieho procesu ako sú pojmové mapy (mind mapping), čítacie stratégie zefektívňujú vyučovací proces. Kognitívne stratégie pomáhajú žiakom dosiahnuť určitý cieľ (napr. porozumieť textu), metakognitívne stratégie sú použité na to, aby zabezpečili, že cieľ bude dosiahnutý (napr. žiak si sám overuje svoje vlastné porozumenie textu). Metakognitívne procesy prebiehajú pred alebo po kognitívnej aktivite. Napr. učiteľ môže použiť súbor otázok počas čítania ako nástroj na overenie vedomostí

získaných z textu (kognícia), alebo ako nástroj, ktorým monitoruje, ako žiaci postupujú pri čítaní a práci s textom (metakognícia).

Preto treba u žiakov:

- *rozvíjať hlbšie porozumenie textu* – pri získavaní vedomostí využívať rôzne metódy, identifikovať problémové oblasti, vybrať správne spôsoby riešenia problému
- *riešiť úlohy vyžadujúce vyššie myšlienkové operácie* – zamerať sa na požiadavku, aby žiaci vyjadrovali vlastný názor, používať úlohy typu „bližšie vysvetli a argumentuj, dokáž“ – veľmi vhodné sú aktivity v malých skupinách
- *prepájať témy v školských úlohách s problémami reálneho života* – viesť žiakov, aby ich využívali v osobnom živote

Viac sa dokážu uplatniť žiaci, ktorí sa naučia riadiť svoje učenie a sú ho schopní optimalizovať. Vedia dosahovať vlastné ciele, napríklad vedomosti, zručnosti, ocenenie, spoločenské uznanie, profesijné uplatnenie. Vedia iniciovať a riadiť svoje úsilie, používa špecifické vedomosti a zručnosti. A aby žiaci dosiahli potrebnú úroveň, pomáha im k tomu schopnosť autoregulácie, teda poznanie seba z rôznych hľadísk.

ZÁVERY A ODPORÚČANIA:

Odporúčame, aby sa členovia klubu, ktorí sa v rámci tejto témy vzdelávali, podelili so svojimi skúsenosťami s ostatnými členmi.

1. Zhrnutie a plánovanie činností do ďalšieho obdobia, záver porady
Zhrnutie činnosti: Metakognícia. Formy a metódy.
2. Plánované činnosti: Porozumenie textu. Práca s odborným textom na prírodovedných predmetov.
3. Záverečné uznesenia: Členovia PK využijú získané poznatky vo svojom edukačnom procese v oblasti rozvoja prírodovednej gramotnosti a funkčnej gramotnosti žiakov.

Vypracoval (meno, priezvisko)	Ing. Emília Priputenová
Dátum	02.11.2021
Podpis	
Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Jaroslav Bujda
Dátum	02.11.2021
Podpis	

Príloha: Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu.